

P. MORGEN.

Den 2:dra Februari

1881.

IV 61
Kapsel

Åbo
27. 11. 1881.

Tomten.

Den 2:dra Februari

1881.

HELSINGFORS,

Finska Litteratur-Sällskapets tryckeri, 1884.

Cendrillon.

— Bred ut mitt släp, och snöra till korsetten!
Hur sitter lifvet, och hur klär rosetten?
Är håret pudradt à la Pompadour?
— Är ögonbrynet pensladt till natur?

Vet, Cendrillon, i qväll är bal hos kungen!
Nej, rör mig icke!.. Fy, den svarta ungen!..
Prins Hjertetjuf skall börja valsen der;
Jag spår, att han i en af oss blir kär.

— Ack, vore jag en mygga der i glansen!
— Du, Cendrillon?.. Ha ha, du vill till dansen?
Barfota... sotig... ful... i ett palats!
Nej, blif i askan, du, der är *din* plats.

Och systrarna de åkte bort i qvällen:
Den frusna Cendrillon satt kvar på hällen.
Kring skuldran föll de rika lockars väg,
Och med en stjernblick hon i askan såg.

Der läg en gnista, sloeknande i härden.
— Du lilla gnista, glömd af hela världen,
Hvar är den andedrägt, som, stark af hopp,
Skall tända dig till ljus och värme opp?

Då kom en fé, — de glömdas fé, som spanar
Fördolda skatter, hvilka ingen anar.
Hon har fått makten, för sin kärleks skuld,
Att kläda allt hvad hon rör vid i guld.

Hon rörde med sitt trollspö den förskjutna.
Oanade behag, i ringhet slutna,
Framglänste som en vår i bortgömd dal:
Så kläddes Cendrillon till kungens bal.

Hon trädde upp, som höfvisk sed det bjuder,
I vårdad drägt, men utan smink och puder,
Med kammad lock, så morgonfrisk och glad,
Som vårens björk med dagg på spåda blad.

De trötta systrarna, det lefnadsmätta,
Förslitna hofvet undrade med rätta
Hvar hon kom från, som på en kunglig bal
Lagt frisk natur i konstens ideal.

Hon dansade med prinsarne på balen;
Hon talte ord, som förr ej hörts i salen;
Det var som trastens sång i hemlandsskog,
Det var ett hjertats språk, som hjertan tog.

Men när hon dansat, sjungit och förtjusat,
Försvann hon, som den vind i skogen susat,
Och ingen skulle anat hennes bo,
Om hon ej tappat bort sin ena sko.

Nu söker prinsen hvilken fot, som passar.
Han profvar alla stolta systrars tassar;
De vilje hugga af båd' hül och tå,
Men skon, ack, skon, den passar ej ändå!

Jag vet likväl en fot, som fyller måttet...
Jag sett dess spår, jag hört dess steg i slottet,
Men tyst, det är en hemlighet!... Ja, ja,
Jag vet, att skon är märkt med I. och A.

När prinsen finner denna fot, den rätta,
Skall kronan han på egarinnan sätta,
Och detta kungabarn, i kojans krönt,
Skall varda stort, så visst som det är skönt.

Den glömda gnistan, slocknande i härden,
Skall gå med glans och värme ut i världen
Och glädja alla, hvilkas andedrägt
Har detta sköna ljus ur askan väckt.

Z. T.

Tvänne minnesblad.

Nå „Tomten“ för några dagar sedan vek in till mig för att söka ett bidrag till sin kalender, tog jag fram dessa „gulnade pappersblad“, som en poet, ju obetydligare han är, i desto större öfverflöd plägar förvara i sina gömmor. Bland dem voro några, hvilka kunde hänföra sig till finska teaterns förebud och första dagar. „Sanmanställ dessa rader till några minnesblad“, sade „Tomten“ med denna lugna och säkra ton, som man ej tänker på att motsäga. Jag lydde följakteligen och nedskref för „Tomtens“ räkning följande anteckningar

Från förgångna dagar.

I.

Det var en afton i början på nyåret 1864. I en studentkammare i Helsingfors suto tvänne ynglingar, som varit vänner redan förrän de ungefär samtidigt vunnit studentlyran och som hvardera kort förut med ungdomens lyckliga tro på framtiden utsändt sitt första dramatiska försök.

Aftronen hade förlutit under förtroligt samtal, öfver hvilket dock ett visst högtidligt allvar hvilat, då den äldre af de unge männen några veckor tidigare förlorat sin moder, som han så högt älskat.

Slutligen föll talet på hvaraderas framtidsplaner. Den yngre uppförde med segergladt mod poetiska luftslott, för hvilkas höjd himmelen lyckligtvis var nått och jemnt rymlig. Då han slutat, var det redan sent, och ljuset i rummet nästan nerbrunnet. Då frågade han den äldre om dennes planer.

Långsamt och med en försynthet, ärlig och sann, som allt hos honom, tog denne till ordet: „Mina knappa och klena studier neka mig att sträfva så högt som du, och målet för mitt arbete måste därför bli ett annat än för ditt. Men tacksam blefve jag dock, om jag hunne det“. Och med broderligt förtroende samt med stigande vältalighet, som i all sin enkelhet var hänförande, sade han, hursom han alltid önskat till fullo lära känna vårt finska folk, för att sedan från någon liten vrå af fosterlandet få i dramats fridlysta värld skildra detta kära folk i all dess storhet och ädelhet, i alla dess fröjder och dess sorger, dess armod och kraft att bära lidandet. Han ville skildra det så, att alla skulle älska det lika högt som han, och vi sålunda blifva ett i kärlek starkt och enärägtigt folk.

Till dessa med sakta hänförelse framsagda ord lyssnade under djup tystnad den yngre kamraten med för hvarje flyende stund allt mera ödmjukt och brinnande hjerta. Jag vet ej, om han ej med en flyktig känsla af

sorg såg sina egna poetiska luftslott vackla, men hvad jag vet är, att kärleken till det finska folket från denna stund för alla tider steg in i hans bröst. Aldrig hade bilden af hans folk kärleksfullare tecknad trätt fram för hans unga själ, aldrig en stor lifsuppgift enklare och med mindre anspråk på egen ära och egna fördelar visat sig för honom. Med den gripande känslan af att för första gången i lifvet stå ansigte mot ansigte med ett af Guds utvalda redskap, steg han upp, då den talande slutat och tryckte varmt hans hand till afsked, under det att det matt flämtande ljusskenet, kämpande med nattens mörka, fantastiska skuggor i rummet, kastade en sällsam belysning på den finske skaldens intelligenta, af lidandet iärda anletsdrag.

Då vännen kom hem, nedskref han qvällens intryck i en prosadikt, som ur sjuttonårig gömma nu, nio år efter *Alexis Kiris* bortgång, må framträda som en profetisk helsning från en vän i förgångna dagar till den ädle och olycklige, i förtid brutne skaldens minne. Från detta minne skall den ungdomliga dikten måhända hemta något intresse. Den följer här och lyder:

Ynglingen från torpet.

O Gud, du herrlige Gud! Du lifvets sol! En stråle af ditt ljus har i denna natt skimrat hän förbi min stig. Se, jag tackar Dig!

Jag såg i dag sonen från torpet i mitt hemlands skogar. Var det väl han?

Jag hörde en sägen från den morgon, som gryr opp öfver mitt land. Jag hörde en yungling tälja en saga om sin framtid. Den var så enkel, så kort, och dock minnes jag den ej nu. Hans tal var så lugnt och så fast. Hans ord föllo sig, som voro de till mig.

Anade han väl, att mitt hjerta bäfvade vid hans enkla saga? Kunde han väl så klart se in i sin framtid, som jag det såg? —

Det kommer en dag, då hans namn skall stråla älskadt som vårdagens sol öfver vårt land.

Och tusende skola värmas i sina hjertan vid den ädles enkla minne.

Han täljde sin framtids lugna saga, dock minnes jag den ej nu. Jag drömde en gammal sägen om Sinai berg, som skälfdde i sin fasta grund, då Gud der talade i thordön till sitt folk.

Var det sonen från torpet, invid hvars sida jag satt? Jag såg det ej. För min syn utbredde sig den vida, omätliga framtiden med dess i fjerran skimrande horizon. Gud! hvad den var skön!

Du klara skimmer öfver min väg, der du glänste

fram, höjde palmer sina kronor upp mot den mörkblå himmelen. Stor och herrlig är dock snillets makt på jorden.

O, finge jag breda mitt hjerta ut som en matta för din fot, du ädle son af skogens torp! Mitt hjerta är ungt, men längtar dock till ro. Hvilken död vore väl ljufvare.

Ni palmernas höga kronor, susen hans saga!
„Välsignad vare han, som kommer i Herrans namn!“

Okänd går han på dina stigar, du mitt dyra hemland. Så lären eder, höga furor bland moarnas ljung, vaggande björkar vid vikens strand, lären eder hans enkla saga, hvarken hans namn och sjungen frid och kärlek der han går fram!

Det kommer en dag, då hans namn skall stråla älskadt som vårdagens sol öfver vårt finska fosterland!

II.

Det andra minnesbladet för oss till den för Helsingforsbor välbekanta sjösalongen å Kaisaniemi. Det var i maj år 1869, någon dag efter den, redan då såsom minnesvärd anseddä finska representationen i hufvudsta-

dens Nya teater, från hvilket tillfälle finska teatern nu mera riktnar sin uppkomst.

I representationen, hvars glanspunkt som bekant var fru Raas uppträdande som Lea i Alexis Kivis skådespel af samma namn, hade en mängd unga damer och herrar deltagit såväl i en sångtablå ur „Molnets broder“ som ock i Z. Topelius' glada lustspel „Ett skärgårds-äventyr“, hvilka jemte andra akten ur operan „Martha“ kompletterade programmet. Dessa deltagare hade nämnde dag arrangerat en kollation i sjösalongen å Kaisaniemi för dr K. Bergbom, hvars beslut att egna sin verksamhet åt bildandet af en finsk scen vid denna tid hade mognat.

Det var en vacker vårdag, och för deltagarens sinna stod ännu i underbar friskhet minnet af den omätliga entusiasm, som någon afton förut omotståndligt gripit alla. Glädje och lycka strålade ur allas blickar, och stämningen vid den enkla festen var därför också den bästa och gaf sig luft i många tal och skålar, hvilka så godt som alla framsades på svenska, betecknande för det intresse hos alla partier, hvaraf finska teatern från dess första uppkomst visat sig vara förtjent.

Skålen för hedersgästen hade en barndoms- och ungdomsvän till denne fått i uppdrag att utbringa, och då möjligen de ord, som dervid sades, kunna vitoka minnet af ett glädt, nu mera såvidt det rör den finska scenen nästan historiskt tillfälle, må de här utan alla anspråk meddelas. Skålen föreslogs i bunden form och med dessa ord:

„Det kännes vår i luften. Öfver viken
Går sommarvarma fläktars glada lek,
Se björken knoppas, hägg och rönn ren småle
Vid fogelskarans muntra kärlekssång.
Naturen vaknar med ett sakta jubel,
Och hoppet firar sin förlöfningsstund.

Uti vår glada krets ock råder våren
Med hopp i knoppning och med minnet ljuft
Af en med ära vunnen första seger.
Vi bruden hört sin ädla, sköna klagan
Uppstämma invid „Molnets broders“ stof,
Och glada skaror för vårt äga dragit
I „Saaristossa“ fram på äfventyr;
Vi „Martha“ hört med löjen och med vemod
Oss tolka sångens höga, glada konst,
Och hänförd utaf jordens högsta känsla
Oss „Lea“ tjusat och vårt hjerta vunnit.

Men högre dock än stundens fröjd och glädje
Och skönare än vårens milda lek
Står för vår syn en bild af dar, som komma
Med skörd och lycka för vårt fosterland.

Skall ej, som våren ammar skörd åt hösten,
 Vårt hopp, vår glädje mana fram i dagen
 En framtid för vår drömda finska konst?
 O ja, med hjertan uti brand, med kärlek,
 Med mod och kraft skall stigen stakas ut,
 Och då en dag det högsta, konsten skänker,
 Sin gåfva kan åt hvarje finne gifva,
 Då skall *vår* glädje stå liksom en saga
 Af en och annan än i hjertat gömd.
 Må hvad vi som vårt högsta mål nu tänka
 För framtidsblickar framstå såsom blott
 En blyg, en skygg förhoppning, drömd i våren.

Ibland oss står en ädel vän och broder,
 Hvars del af allas framgång dock är störst.
 Vi honom tacka gladt, liksom vi önska
 Att mot sitt mål han modigt framgå skall,
 Att då den finska konsten hunnit hamn,
 Hon kärt må nämna *Kaarlo Bergboms* namn!

EMLEKYL.

Till Evelina Alma Kohström

vid hennes benefice på municipal-teatern i Reggio nell' Emilia
 d. 7 Febr. 1889.

(Öfvers. från italienska originalet; af *te*).

En älsklig syn, du för vårt öga träder
 Och tjusar hjertat, sköna Evelina!
 Ditt ljusa hår, som yppigt böljar neder,
 Likt sofradt guld dess blonda bucklor skina.
 Den spåda växten och den enkla drägton,
 De röja linier, älskliga och fina.
 Men när från dina läppar gudaflikten
 Af sångens gåfva ut i rymden strömmar,
 Då är det som när ljuftva näktergalen
 För lundens blommor sjunger sina drömmar;
 Då jublar glädjen, då förstummas qvalen.
 — O gå, du blonda, hem till nordens vårar,
 Gå, smyg dig till din moders bröst, det ömma,
 Och hviska under kyssar, under tårar,

Hvad våra hjertan här ej kunna glömma,
Att ljuf och rik, som glansen i ditt öga,
Åt dig är sången gifven från det höga.

Afsked från Ida Kalberg.

Klaussenburg den 29 Sept. 1880.

(Efter en prosaöfversättning af det ungerska originalot, af *lx*.)

Farväl! Din hembygd dig ej dröja låter;
Flyttfogeln lik ifrån oss bort du får.
Vi fråga sorgsna: få vi se dig åter,
När vintern flytt och sommarn kommit har?
Farväl, farväl! med qvällens vind vi hviska,
Du Falurosszas älskliga Boriska!

Så litet, ack, vi hafva att hembära
Åt dig till afsked, då från oss du går;
Ett broderligt: „Gud signe dig, du kära!“
Ett troget minne och en sakna'ns tår,
Och blommor, lager att vår hyllning visa.
Farväl, du Walthers högsinta Louisa!

Med trolldomskraften af din konst, den höga,
Du våra hjertan fångslat har vid dig.

Såsom du städs skall stå inför vårt öga,
Förgät ej *du* oss på din ljusa stig.
Den ädla fröjd, du våra bröst har gifvit,
En skatt för lifvet har för oss den blifvit.

Du lärde oss, hur mäktigt själen glöder,
Till jubel hänförd i passionens stund,
Hur hjertat, själft så litet, känslor föder,
Som kunna fanna världens vida rund,
Och hur det tärs, af smärta sönderrifvet,
När det blir sviket i sin tro på lifvet.

Då till ditt sköna land från fjerran söder,
Med längtan bidad, snart du kommer hem,
Säg att du varit hos dina bröder
Och för en helsning med dig ifrån dem.
Nu Gud med dig! Vålsignelse och minne,
Du konstens dotter, på din stig du finne!

Till Naemi Hugman.

(Med en fogel, julen 1800).

H Kommer till dig liten fogel,
Kommer skygg med tröttad vinge,
Kommer trygg med hoppfullt hjerta,
Vet att Jul ju är i afton,
Tror att Naemi ej skall vägra
Hägn och skydd åt liten fogel.

Liten fogel har ej hemvist,
Bistra vintern honom drifvit
Ut från ensligt bo, det kalla,
Att ock sig i julljus fröjda;
Vet att bruk ju är i norden
Att i dag för oss ock ömma.

„Hvem har sändt dig, liten fogel,
Hvem har styrt din flygt, den skygga:
Just till detta tjäll i Finlands
Is- och snöbetäckta bygder?“

Liten fogel hörde sånger
Ljuda genom mörka qvällen,

Följde dessa ljufva toners
Återljöd i hvita drifvan;
Snart han såg två stjernor stråla,
Milda och med älskligt skimmer.
Sång och stjernor honom ledde
Dit han månd' sin julfröjd finna,

Naemi! låt ej liten fogel
Sig förgäfvos till dig vända!
Låt en blick ur dina ögon
Vänligt uppå honom hvila!
Då bland stjernor och bland sånger
Namnlös fogel jul skall fira. —

Till Lydia Kagus.

Med några blommor.

Lydia, sjung, sjung friskt och gladt,
Sjung i din vardags stunder!
Sjung som trasten i sommarnatt
Sjunger i Finlands lunder.
Sjung till skönhet mo och fjäll
Uti vårt land det kära.
Sjung! — Till din barndoms enkla tjäll
Vinden skall sången bära.

Den 14 September 1873.

EMLEKYL.

INNEHÅLL.

	Sid.
Cendrillon	3.
Tvänne minnesblad	7.
Till Evelina Alma Fohström	15.
Afsked till Ida Aalberg	17.
Till Naëmi Ingman	19.
Till Lydia Lagus	21.

~~~~~

KALLIA

Helmikuun 2 päivänä

1881.

IV 6

Raport

no 13

Haltia.

Helmikuun 2 päivänä

1881.

HELSINGISSÄ,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa, 1901.

Uouva H. C. Winter-Hjelmlille

Suomalaisen teatterin jäseniltä.

Nero lemmen liehtarina,
Into voiman kumppanina
Suurta toimeen saa.
Sepä aatteet kasvattaapi,
Siltä aika tunnon saapi,
Toiveet muodostaa.

Suomen näyttötaiteen luoja,
Tuki, kannattaja, suoja:
Sinut omanaan
Pitää maamme, tyttäreksi
Tekee sun, ja ikuiseksi
Aina muistossaan.

Rakkaus sen runsahasti
Seuraa sua, minne asti

Tiesi vieneekin.
 Ällös unhoita sa meitä.
 Ällös ijäks työtäs heitä,
 Tover armahin.

Neiti Aida Halbergille.

18²/_{IV}80.

Ensimmäisnä täysin puhjennena
 Kukkaisena ruusustossa maamme
 Näyttötäiden, ollos todisteena
 Mitä voimme, mitä toimeen saamme,
 Jos käymme uljaast' idealein teitä,
 Jos hartaus ja lempi johtaa meitä.

Sanalleja.

I.

Erillään on Suomen, Viron kansa,
Väliin pistää laaja Suomenlahti,
Rajat pantu, vahva rajavahti,
Noin veljet eroitettu toisistansa.

Mut molemmat he kokoo heimoansa,
Molemmilla sama riennon pahti,
Saman voiman tunto, sama mahti
Virtaa vuolahasti suonissansa.

Sitehiä aika söi ja nieli,
Mut muistoja on vielä olemassa
Ja soinnukas ja yhdistyvä kieli.

Laulu, kunto kukoistavat maassa,
Toimi, tiede, taide nousemassa
Karttun jällen yhtehinen mieli.

II.

Mitä kuljet, katsot nuorukainen,
Alituiseen riehut yritellen?
„Katson mitä tekemättä vainen
Olis vielä maalle kotoisellen“.

Mitä kyntelet sä pontevainen
Ukko auras takan' astuellen?
„Kynnän, jotta leipä kotimainen
Riittäis kansallemme urhoisellen“.

Mitä tuudittelet Suomen nainen?
„Taudin innon, kunnan viritintä,
Toivon kasvaa jalo kansalainen“.

Mitä hyrehtinet laulajainen?
„Hion kieltä, kansan kallehintä,
Toivon laulunpönttä taitavinta“.

Siljulle.

Sun silmäs, Silju, on
 Kuin taivas siintäväinen,
 On milloin poutainen,
 On milloin pilvisäinen.

Kas kuinka tuolla taas
 Nyt musta pilvi paisuu!
 Ja taivaan synkistää
 Jo ukkoisvaaru väisu —
 Kas ilma salamoï,
 Tult' iskee välkkäväistä!
 Ja pilvi uhkailee
 Jo syöstä tulvaa jäistä —
 Vaan muuttuu rakehet
 Jo vesivihmaks' kohta:
 Pilvestä pian tuo
 Pois liian sähkön johtaa.
 Taas ilma raitistuu
 Ja taivas selkenevi.

Taas kirkas pouta on
 Ja päivä paistelevi.

Sun silmäs, Silju, on
 Kuin taivas siintäväinen,
 On milloin poutainen,
 On milloin pilvisäinen.

S—

Kesä tulee.

Kesä tulee. — Pisaroita
Pilvilöistä pirahtaa,
Kovätsade mukavoita
Talviteitä pahentaa.

Kesä tulee. — Tuulet pauhaa
Poies usvat puhaltaa.
Kevätmyrsky monta vanhaa
Kaunistusta karistaa.

Kesä tulee. — Melu puihin
Mantereesta kohoutuu,
Lehdet puhkee, lehtoloihin
Laulain linnut laskeutuu.

Kesä tulee suloisana
Kaikki linnut laulahtaa!
Kohta kesän voitto-maana
Isänmaani kukoistaa!

Lemmenkukka.

Partahalla lähtehen
Loistaa lemменkukkanen.
Miks' sen hymy sinervä,
Vaikk' on alla musta multa?
Miks' on kellervä sen suu?
Lähde on niin selkeä —
Taivaan sini, tähden kulta
Siitä sille kuvastuu.

S—

Kaulahuivi.

Mitä viitsit lähtä ostoksille,
 Señirilankojakin etsimähän
 Kaulahuivin tehdäksesi mulle
 Rimsut, remsut vielä senkin paihin.
 Aika, aika lipuu liitäellen,
 Kiepsahuta käsivartes ennen
 Hienot valkoiset mun kaulahani.
 Tee se aina milloin mieli vaatii
 Tokemähän mulle kaulahuivin
 Señirisen, lämpimän ja sievän,
 Valkohyppysist' on rimsut valuiit.

—HM.

Keinulla.

Poika lauloi keinulla immelleen:
 — Hehhoi! Se laulu oli kaunis ja hella —
 Ja tyttö se miettivi itsekseen:
 Nyt meillä on onni, jos kellä! —

„Jos pikku lintu oisin,
 Sa armas ystävän',
 Niin sulle pesän loisin
 Mä pienen, pehmeän.

Oksalle viereisellen
 Mä itse istuisin,
 Kultaani ylistellen
 Sävelin hekkuvin.

Mä laulaisin näin: Lempi
 Se meidät yhteen toi,
 Sun silmäis hellä hempi
 Ikuisen onnen loi.

Ei murheen kyynelitä,
Ei kaipaun katkeran:
Nyt eroittaa ei meitä
Voi valta maailman!

Kun myrskytuulet panhaa
Ja synkk' on syksyn yö,
Niin rintamme vaan rauhaa
Ja rakkautta lyö.

Mä süpein suojaks sulle
Myrskyiltä levitan;
Jos tuuli mistä tulle,
Sen torjun itsellän'.

Oi armas, lempeämme,
Se sammumaton on,
Se kestää elämämme
Ja aina kuolohon!*

Ja he keinuvat, kiikkuvat hurjimmasti
Ja nousevat ain' ylös ilmoin asti,
Vaan kumpikin tarttavi toisehensa,
Taas keinukin huojuvi hiljallensa,
Ja maailma unhoittuu...

W. S.

SISÄLTÖ.

	Siv.
Rouva H. C. Winter-Hjelm'ille	3.
Neiti Ida Aalberg'ille	5.
Sonetteja	6.
Siljulle	8.
Kesä tulee	10.
Lemmenkukka	11.
Kaulahuivi	12.
Keinulla	13.